

CELTA сертификаты жалақыны қанша пайызға арттырады?

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.04.2026

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188213/>

ӘОЖ 331.5:37.091.12:811.111

Бисенбай Нұрайлым Нурпейсқызы

Академиялық Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университетінің шетел тілдер факультеті

Ғылыми жетекшісі: **Сагадиева Кымбат Кошкинбаевна**

Аңдатпа. Бұл мақалада CELTA сертификатының ағылшын тілі мұғалімінің еңбек нарығындағы жалақысына ықпалы қарастырылады. Зерттеудің негізгі өзегі CELTA-ның жалақыны тікелей бекітілген мөлшерде өсіретін әмбебап құрал емес, бірақ еңбек нарығында мұғалімнің кәсіби құндылығын арттыратын беделді біліктілік белгісі екендігін ашуға бағытталған. Мақалада халықаралық еңбек нарығындағы тілдік дағдының экономикалық қайтарымы, біліктің өзара толықтырушы сипаты, жұмыс берушілердің іріктеу талаптары және ағылшын тілі мұғаліміне қойылатын кәсіби критерийлер талданады. Зерттеу нәтижесінде CELTA сертификаты көбіне жалақыны автоматты түрде емес, жоғары ақы төленетін сегменттерге қолжетімділік арқылы көтеретіні айқындалады. Әсіресе жеке тіл орталықтары, халықаралық білім беру ұйымдары, емтиханға дайындық нарығы және ересектерге арналған академиялық ағылшын курстары жағдайында бұл сертификаттың ықпалы күштірек байқалады. Талдау негізінде CELTA иегерінің жалақы өсімі көп жағдайда шамамен 10–25% аралығында көрінетіні, ал кейбір бәсекелі ортада бұдан да жоғары болуы мүмкін екені тұжырымдалады.

Кілт сөздер: CELTA, жалақы өсімі, ағылшын тілі мұғалімі, еңбек нарығы, кәсіби сертификат, ELT, халықаралық біліктілік, адами капитал.

Кіріспе. Ағылшын тілін оқыту саласында сертификаттардың рөлі соңғы жылдары

айтарлықтай өсті. Бұрын жұмысқа қабылдауда диплом мен жалпы тілдік деңгей басты өлшем саналса, қазір практикалық оқыту дағдысын дәлелдейтін халықаралық біліктілікке сұраныс күшейді. Осы тұрғыдан алғанда CELTA сертификаты ағылшын тілін шетел тілі ретінде оқыту саласындағы ең танымал кәсіби құжаттардың бірі болып отыр. Алайда кең таралған сұрақтың бірі өзгермейді: бұл сертификат нақты қанша пайыз жалақы қосады? Мәселе тек сандық көрсеткіште емес, сертификаттың еңбек нарығында қалай жұмыс істейтініне де байланысты. Бір жерде ол міндетті талап ретінде қаралады, бір жерде бәсекелік артықшылық береді, ал кей ортада тек жұмысқа кіруге мүмкіндік ашатын белгі ретінде қызмет етеді. Сондықтан CELTA-ның экономикалық әсерін қарастырғанда оны жай ғана «үстеме» ретінде емес, мұғалімнің адами капиталы мен кәсіби сенімділігін күшейтетін құрал ретінде түсіндіру маңызды.

Осы мақаланың мақсаты – CELTA сертификатының ағылшын тілі мұғалімінің жалақысына ықпалын ғылыми және практикалық тұрғыдан талдау, оның еңбек нарығындағы нақты экономикалық қайтарымын пайыздық межемен шамалау. Зерттеу міндеттері CELTA-ның жұмыс беруші үшін қандай белгі екенін анықтау, халықаралық әдебиеттердегі тілдік дағды мен кәсіби біліктің табысқа әсері жөніндегі тұжырымдарды салыстыру, CELTA-ның қай жағдайда жалақыны тікелей емес, жанама түрде өсіретінін түсіндіру және практикалық қолдану үлгілерін көрсету болып табылады. Зерттеу объектісі – ағылшын тілі мұғалімінің кәсіби біліктілігі мен еңбек ақысының арақатынасы. Зерттеудің өзектілігі қазіргі уақытта ағылшын тілін оқыту нарығында сертификатталған мұғалімдерге сұраныстың күшеюімен түсіндіріледі. Теориялық маңызы CELTA-ны адами капитал мен еңбек нарығындағы сигналдық тетік ретінде пайымдауда көрінеді. Практикалық маңызы бұл мақаланың жас мұғалімдерге, тіл орталықтарына және жұмыс берушілерге сертификаттың нақты экономикалық тиімділігін түсінуге көмектесуінде.

Зерттеу әдістері. Мақала IMRAD үлгісімен құрылды. Зерттеу барысында салыстырмалы талдау, мазмұндық талдау, дереккөздерді жүйелеу және интерпретациялық қорытындылау әдістері қолданылды. Іріктелген әдебиеттер 2022 жылдан бергі жарияланымдардан алынды. Дереккөздерге ресми кәсіби ұйым материалдары, халықаралық рецензияланатын мақалалар және еңбек нарығындағы дағды құнын түсіндіретін зерттеулер енгізілді. Негізгі назар CELTA-ның жалақыға тікелей емес, бірақ нарықтық құндылық арқылы әсер ету механизміне аударылды.

Зерттеу нәтижелері. Cambridge English ұсынған ресми сипаттамада CELTA «әлемдегі ең жиі сұралатын» ағылшын тілін оқыту біліктіліктерінің бірі ретінде көрсетіліп, әлем бойынша ағылшын тілін оқытуға арналған бос орындардың 63%-дан астамында осы сертификат талап етілетіні атап өтіледі [1]. Бұл дерек CELTA-ның жалақыны заңды түрде бекітілген пайызбен қоспайтынын, бірақ мұғалімді басқа үміткерлер кіре алмайтын вакансияларға өткізетін нарықтық кілт екенін білдіреді. Яғни сертификаттың алғашқы экономикалық әсері – жалақыны бірден көтеру емес, жоғарырақ төленетін жұмыс

сегментіне кіру мүмкіндігін арттыру. Мұндай жағдайда пайыздық өсім қызмет орнын ауыстыру арқылы қалыптасады.

Cambridge English жариялаған 2025 жылғы талдамалық материалда 40-тан астам елдегі 200 жұмыс хабарландыруы қаралып, олардың 60%-дан астамында CELTA арнайы көрсетілгені айтылған және аккредиттелмеген курстардан айырмашылығы ретінде бақыланатын практикалық оқыту тәжірибесі баса көрсетілген [2]. Бұл тұжырым сертификаттың еңбек нарығындағы құны оның атауында емес, тексерілген сапасында екенін байқатады. Жұмыс беруші үшін CELTA иегері сабақ жоспарын құра алатын, кері байланыс қабылдайтын, әдістемелік рефлексия жасайтын және аудиториямен жұмыс істеуге дайын маман ретінде көрінеді. Демек, жалақыдағы өсім тек «сертификат бар» деген формальды белгі үшін емес, тәуекелі төмен қызметкер мәртебесі үшін беріледі.

Sabrina Nahm мен Michele Gazzola еңбегінде ағылшын тілі дағдысының өзі еңбек табысымен байланысып, орта есеппен 13% жалақы артықшылығын беретіні дәлелденеді; авторлар бұл айырманы «тілдік дағдының өнімді құндылығымен» түсіндіреді [3, 67]. Осы пайым CELTA мәселесіне тікелей жақын. Себебі сертификат жай ғана ағылшын білуді емес, сол білімді табыс әкелетін оқыту қызметіне айналдыру қабілетін растайды. Егер жай тілдік дағдының өзі орташа 13% экономикалық қайтарым бере алса, оған әдістемелік даярлық қосылғанда еңбек нарығындағы құндылықтың ұлғаюы қисынды құбылысқа айналады. Сондықтан CELTA иегерінің жалақы өсімін 10–15% шамасында басталатын нарықтық үстемақы ретінде қарастыруға негіз бар.

Orlando S. López бастаған зерттеуде АҚШ еңбек нарығында шет тілі дағдысы барлық секторда бірдей жоғары бағаланбайтыны, сұраныс төмен ортада тілдік артықшылық автоматты түрде қосымша ақыға айналмайтыны көрсетіледі [4]. Бұл тұжырым CELTA-ға қатысты маңызды түзету енгізеді: сертификаттың әсері контекстке тәуелді. Егер мұғалім жалпы білім беретін мектепте қатаң тарифтік тормен жұмыс істесе, CELTA жалақыны бірден көтермеуі мүмкін. Ал егер ол халықаралық тіл орталығында, емтихан дайындығында, корпоративтік ағылшын курстарында немесе ересектерге арналған интенсив бағдарламада еңбек етсе, сертификат нақты коммерциялық артықшылыққа айналады. Демек, CELTA-ның әсерін бағалағанда «барлық жерде бірдей пайыз» деген көзқарас ғылыми тұрғыдан қате.

Fabian Stephany мен Ole Teutloff дағдының бағасы оның жалғыз өзінде емес, басқа қабілеттермен «өзара толықтыруында» жататынын жазады [5, 62]. Бұл теория CELTA-ның нарықтық құнын өте дәл түсіндіреді. Мысалы, C1 деңгейлі ағылшын, IELTS/CAE нәтижесі, онлайн платформамен жұмыс істеу дағдысы, ересектерді оқыту тәжірибесі және CELTA бірге келгенде мұғалімнің құны әлдеқайда өседі. Сол себепті кейбір мұғалімде сертификат жалақыны небәрі 10% көтерсе, басқа бір маманда дәл сол CELTA 20–25% не одан да жоғары өсім әкелуі мүмкін. Себебі жұмыс беруші бір ғана құжатты емес, кәсіби комбинацияны сатып алады.

Pariwat Thararuedee мен Sita Musigrungsi зерттеуінде жұмыс берушілер ағылшын тілі мұғалімін іріктегенде тілдік құзыретті, сұхбаттағы нәтижені, сабақ көрсету сапасын, білімдік негізді және teaching qualification-ды маңызды критерий санайтыны анықталған [6, 63]. Бұл дерек CELTA-ның жалақыға ықпалын түсіндіруде шешуші мәнге ие. Сертификат жұмыс беруші үшін нақты іріктеу сүзгісі болса, ол жалақы ұсынысының бастапқы шегін де өзгерте алады. Әсіресе бір вакансияға екі үміткер түскенде, тәжірибесі ұқсас болғанымен CELTA иегеріне жоғары сағаттық төлем немесе жоғарғы айлық ұсынылу ықтималдығы күшейеді.

Осы талдауларды жинақтағанда, CELTA сертификаты жалақыны әмбебап түрде бекітілген мөлшерде өсірмейді, бірақ нарықтық жағдайда көбіне 10–25% аралығында өсімге жол ашады деген қорытынды жасауға болады. Кей жағдайда өсім бұдан төмен болуы ықтимал, өйткені жұмыс орнының тарифі өзгермейді. Ал кей жеке секторда немесе халықаралық ұйымдарда өсім 25%-дан асып түсуі де мүмкін. Ең маңыздысы – CELTA көбіне «тікелей үстеме» емес, «жоғары төленетін ортаға өткізу тетігі» ретінде жұмыс істейді.

Талқылау. Практикалық жағдайда CELTA-ның экономикалық әсері бірнеше сценарийде айқын көрінеді. Бірінші мысалда мұғалім жергілікті тіл курсына сертификатсыз айына 250 мың теңге алып жүр делік. Ол CELTA алғаннан кейін ересектерге арналған General English және IELTS топтарын жүргізетін орталыққа ауысып, 300–320 мың теңге жалақы алуы мүмкін. Мұнда өсім шамамен 20–28% болады. Екінші жағдайда онлайн мұғалімнің сағаттық ақысы 3000 теңге болса, CELTA мен жақсы demo lesson нәтижесінен кейін бұл көрсеткіш 3500–4000 теңгеге дейін өседі. Бұл 16–33% аралығы. Үшінші жағдайда халықаралық емтихан орталығында немесе шетелдік оқу бағдарламасымен жұмыс істейтін мекемеде CELTA талап етілетін табалдырық қызметін атқарады: сертификатсыз үміткер мүлде қаралмайды, сертификаты бар маман 15–20% жоғары бастапқы ұсыныс алуы мүмкін.

Сонымен қатар сертификаттың шынайы пайдасы оның жалғыз болмауында. Егер мұғалім тек CELTA алып, бірақ сөйлеу ағылшыны, сабақ беру портфолиосы, оқушы нәтижесі және кәсіби коммуникациясы әлсіз болса, күтілген өсім бірден жүзеге аспайды. Керісінше, CELTA-ны тәжірибе, цифрлық құралдар, емтихан форматын білу және нақты нәтижемен ұштастырған мұғалімнің нарықтағы құны айтарлықтай артады. Сондықтан CELTA-ны жалақыны көтеретін соңғы нүкте емес, табысты кәсіби траекторияның бастапқы платформасы ретінде бағалау дұрысырақ.

Қорытынды. CELTA сертификаты жалақыны барлық жерде бірдей пайызбен арттыратын формальды қосымша емес. Оның негізгі әсері – мұғалімнің кәсіби сенімділігін дәлелдеу, жоғары талап қоятын жұмыс берушілерге қолжетімділікті кеңейту және еңбек нарығында бағаланатын әдістемелік капитал қалыптастыру. Талдау нәтижесінде CELTA-ның жалақы өсіміне ықпалы көбіне 10–25% аралығында көрінетіні,

бірақ бұл көрсеткіш жұмыс орнына, секторға, қосымша дағдыларға және тәжірибеге байланысты өзгеретіні анықталды. Сондықтан «CELTA қанша пайыз қосады?» деген сұраққа ең дәл жауап: ол көбіне жалақыны тікелей емес, жоғары ақы төленетін ортаға өту арқылы өсіреді. Осы тұрғыдан алғанда CELTA – тек сертификат емес, мұғалімнің еңбек нарығындағы бағасын көтеретін стратегиялық инвестиция.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. *Cambridge English. CELTA (Certificate in Teaching English to Speakers of Other Languages) [Электрондық ресурс]. 2025. URL: <https://www.cambridgeenglish.org/teaching-english/teaching-qualifications/celta/> (қаралған күні: 17.04.2026).*
2. *Cambridge English. Five ways a CELTA qualification will further your career [Электрондық ресурс]. 2025. URL: <https://www.cambridgeenglish.org/blog/five-ways-a-celta-qualification-will-further-your-career/> (қаралған күні: 17.04.2026).*
3. *Hahm S., Gazzola M. The Value of Foreign Language Skills in the German Labor Market // Labour Economics. 2022. Vol. 79. Article 102150. DOI: 10.1016/j.labeco.2022.102150.*
4. *López O. S., et al. Bilingual competency in U.S. occupations: resetting expectations about language in American society // Humanities and Social Sciences Communications. 2023. Vol. 10. Article 355. DOI: 10.1057/s41599-023-01769-w.*
5. *Stephany F., Teutloff O. What is the price of a skill? The value of complementarity // Research Policy. 2024. Vol. 53, No. 1. Article 104898. DOI: 10.1016/j.respol.2023.104898.*
6. *Thararuedee P., Musirungsi S. Recruiters' beliefs regarding the employability of native and non-native English-speaking tertiary-level teachers: The case of public universities in Thailand // Ampersand. 2024. Vol. 12. Article 100172. DOI: 10.1016/j.amper.2024.100172.*

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы**. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.